

Razvoj košarke za potrebe građanstva Osječko-baranjske županije

Vincetić, Dorian

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:209206>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje akademskog naziva:

stručni specijalist trenerske struke)

Dorian Vincetić

**RAZVOJ KOŠARKE ZA POTREBE GRAĐANSTVA
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

diplomski rad

Mentor:

Prof.dr.sc. Mirna Andrijašević

Zagreb, prosinac, 2019.

RAZVOJ KOŠARKE ZA POTREBE GRAĐANSTVA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Sažetak

Košarka je momčadski sport s loptom u kojem se natječu dvije ekipe od po pet igrača u svakoj ekipi.

Može se igrati na otvorenom i u zatvorenom prostoru na betonu i parketu, a u zadnje su vrijeme popularne košarka na pijesku i u vodi.

Košarka kao sportska grana, od kraja četrdesetih godina prošlog stoljeća do danas, vrlo je popularna u svijetu pa tako i u Hrvatskoj. U istočnoj Hrvatskoj veliku je popularnost stekla sedamdesetih godina prošlog stoljeća.

Kroz povijest, košarka se u Slavoniji progresivno razvijala kroz brojne strukturalne i organizacijske promjene.

Osnovana su košarkaška društva, razni savezi košarkaša Osječko-baranjske županije, od kojih je najvažniji i najpoznatiji Košarkaški savez Osječko-baranjske županije.

Unutar Košarkaškog saveza Osječko-baranjske županije osnivaju se klubovi, škole košarke, košarkaški Savez Grada Osijeka, udruga košarkaških trenera i udruga košarkaških sudaca.

Ključne riječi: rekreacija, košarka, savez, organizacija, građanstva

BASKETBALL DEVELOPMENTS FOR THE NATIONALITY OF OSIJEK-BARANJSKA COUNTY

Abstract

Basketball is a team ball sport in which two teams of five players in each team compete.

It can be played outdoors and indoors on concrete and parquet, and lately basketball on the sand and in the water have been popular.

Basketball, as a sports branch, has been very popular in the world and in Croatia since the late 1940s. In the Eastern Croatia it gained great popularity in the 1970s.

Throughout history, basketball in Slavonia has progressively evolved through numerous structural and organizational changes.

Basketball societies have been established, various associations of basketball players of the Osijek-Baranja County, the most important and the most famous being the Basketball Association of Osijek-Baranja County.

Within the Basketball Federation of Osijek-Baranja County, clubs, basketball schools, the Basketball Federation of the City of Osijek, basketball coaches associations and basketball referees associations are established.

Keywords: recreation, basketball, federation, organization, citizenship

Sadržaj

1. UVOD

Nastanak košarke veže se uz ime Jamesa Naismitha, kanadskog nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture i liječnika koji je na američkom Sveučilištu Springfield 1891.godine u prosincu osmislio novu dvoransku timsku igru. Međunarodna košarkaška federacija (FIBA), osnovana je 1932.godine u Ženevi u Švicarskoj, 1936.godine organizirala je prvo natjecanje košarkaškog sporta na Olimpijskim igrama u Berlinu.

Amerikanac Williams Weiland je prve korake košarke na hrvatskom tlu napravio 1924.godine, a prva premijerna košarkaška igra organizirana je početkom 1929.godine u Zagrebu. Prvo prvenstvo Jugoslavije u košarci organizirano je u Borovu 1940.godine.

Počeci košarke u istočnoj Hrvatskoj vežu se uz završetak Drugog svjetskog rata kada je košarka postala popularna u sportskoj obitelji Osijeka. U Osijeku je 1949.godine utemeljen gimnazijski klub "Ivo Lola Ribar" na poticaj profesora tjelesnog odgoja Živka Radana.

Prvo natjecanje u košarci održano je 4.studenog 1951.godine u Osijeku. Osječki košarkaški klub je 18. kolovoza 1951.godine postao je dijelom Sportskog društva Željezničar, dok se prvi značajniji uspjeh dogodio 1952.godine kada su juniori Željezničara postali prvaci Slavonije u svom uzrastu.

Do osamostaljenja Hrvatske, 1991.godine, košarka je doživljavala svoju uzlaznu putanju i bila sve popularnija, masovnija i dostupnija širokom broju ljudi. Vrhunac dostigla 1992.godine osvojivši srebrnu medalju na Olimpijskim igrama u Barceloni u finalu protiv "Dream teama". Također košarkaši Hrvatske reprezentacije osvajaju brončanu medalju na Europskom prvenstvu u Ateni 1995.godine.

Danas, u Slavoniji županiji postoje brojni klubovi koji njeguju mušku i žensku košarku, koji se natječu u A i B ligama. Veliku ulogu u razvoju i promicanju košarke u Slavoniji ima i Košarkaški savez Osječko-baranjske županije osnovan 1998.godine u siječnju u Osijeku.

slika 1 Dr. James Naismith – otac košarke¹

Na slici 1 vidimo izumitelja košarke Jamesa Naismitha (6. studenog 1861. - 28. studenog 1939.). Bio je kanadski-američki fizički odgojitelj, liječnik, kršćanski kapelan, sportski trener i inovator. Izumio je igru košarke u dobi od 30 godina 1891. Napisao je originalnu pravilnik o košarci i osnovao košarkaški program University of Kansas. Naismith je živio gledajući košarku usvojenu kao olimpijski demonstracijski sport 1904. godine i kao službeni događaj na Ljetnim olimpijskim igrama 1936. u Berlinu, kao i rođenju nacionalnog pozivnog turnira (1938.) i NCAA turnira (1939.). Dizajnirao je igru košarke krajem 1891. godine, dok je predavao u International YMCA Training School u Springfieldu, Massachusetts.²

1 <https://www.canadaswalkoffame.com/inductee/dr-james-naismith>

2 https://en.wikipedia.org/wiki/James_Naismith

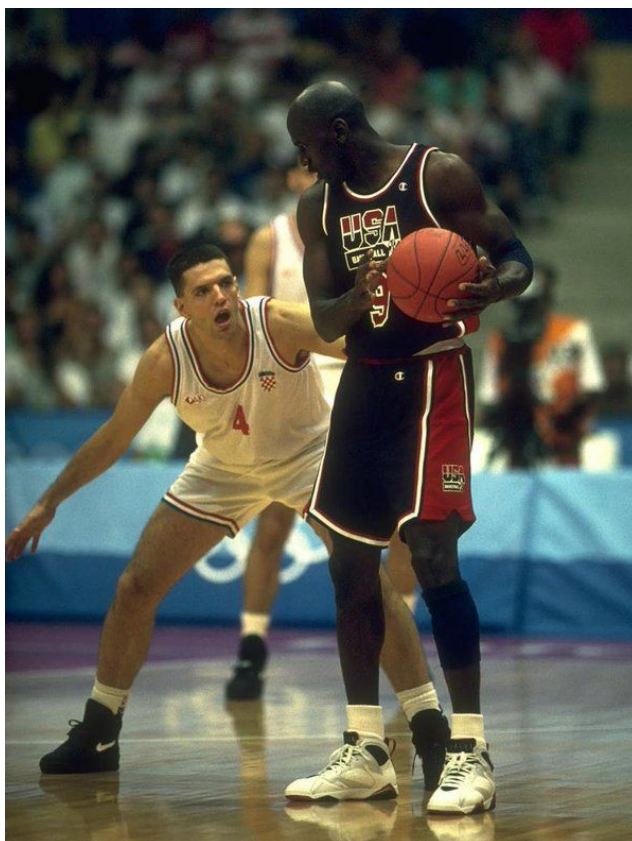

slika 2 Logo Međunarodne košarkaške federacije³

Na slici 2 vidimo logo Međunarodne košarkaške federacije (FIBA-e, Fédération Internationale de Basketball). FIBA je udruženje nacionalnih organizacija koje upravljaju košarkom u cijelom svijetu. Izvorno poznata kao Fédération Internationale de Basketball Amateur (otuda FIBA), 1989. je izbacila riječ amater iz naziva, ali zadržala je akronim; "BA" sada predstavlja prva dva slova košarke. FIBA definira pravila košarke, određuje potrebnu opremu i pogodnosti, organizira međunarodna natjecanja, regulira prijenos sportaša po državama i kontrolira imenovanje međunarodnih sudaca. Danas su članice 213 nacionalnih saveza, organizirane od 1989. u pet zona: Afrika, Amerika, Azija, Europa i Oceanija. FIBA-in košarkaški svjetski kup svjetski je turnir za muške reprezentacije koji se održava svake četiri godine. Timovi se natječu za Naismith Trophy, nazvan u čast košarkaškog kanadskog kreativca Jamesa Naismitha.⁴

³ <https://en.wikipedia.org/wiki/FIBA>

⁴ <https://en.wikipedia.org/wiki/FIBA>

slika 3. Dražen Petrović i Michael Jodan u povijesnom finalu košarkaškog turnira na Olimpijskim Igrama u Barceloni 1992.godine⁵

Košarka na Olimpijskim igrama u Barceloni 1992. godine uključivala je natjecanja u muškoj i ženskoj konkurenciji. Na ovim Igrama po prvi puta je potpuno ukinuto pravilo amaterizma, te je dozvoljen nastup košarkašima iz sjeverno-američke profesionalne NBA lige. To je dovelo do stvaranja iznimno jake momčadi SAD-a, koju su mediji prozvali Dream team (u prijevodu Momčad iz snova).⁶

2. OSNIVANJE KOŠARKAŠKOG SAVEZA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE (KSOBŽ)

⁵ <https://www.pinterest.com/pin/432627107930422360/>

⁶ https://hr.wikipedia.org/wiki/Košarka_na_OI_1992.

Košarkaški savez Osječko-baranjske županije osnovan je siječnju 1998.godine u Osijeku. Cilj Saveza je da na području Županije doprinosi: planskom i organiziranom omasovljenju košarkaškog športa, planskom i organiziranom podizanju kvalitete košarkaškog športa, planskom i organiziranom osposobljavanju i usavršavanju stručnog kadra, razvijanju i poticanju športskih aktivnosti i uvjeta za postizanje vrhunskih rezultata, poticanju aktivnosti djece i mladeži, predstavljanju košarkaškog sporta drugim sportskim udrugama.⁷

slika 4 Logo Košarkaškog saveza Osječko-baranjske županije⁸

Savez je članica Zajednice sportskih udruga i Saveza Osječko-baranjske županije i Hrvatskog košarkaškog saveza.

Djelatnosti kojima se bavi Košarkaški savez Osječko-baranjske županije, KS OBŽ:

- usklađuje aktivnost svojih članica
- utvrđuje politiku razvoja košarkaškog sporta
- organiziranje i koordiniranje natjecanja u košarkaškom sportu
- usklađuje programske aktivnosti košarkaškog sporta

⁷ <https://ksobz.hr/project/ksobz>

⁸ <https://ksobz.hr/project/ksobz>

- djeluje na promicanju stručnog rada i skrbi o osposobljavanju stručnih djelatnika
- uređuje sustav, te organizira i provodi natjecanja
- objedinjuje i prezentira ukupni program i javne potrebe košarkaškog sporta pred nadležnim sportskim udrugama
- skrbi o kategoriziranim sportašima i organizira obavljanje poslova i zadataka od zajedničkog interesa za košarkaški sport⁹

Košarkaški savez Osječko-baranjske županije organizacijski, strukturalno, kvalitativno i kvantitativno provodi politiku poslovanja u savezu s ciljem profiliranja klubova u više lige OBŽ i šire. Brine se o razvoju i djelatnostima unutar saveza.

Članice Košarkaškog saveza Osječko-baranjske županije su:

- košarkaški klubovi (13)
- gradski savezi (2)
- Udruga košarkaških sudaca (1)
- Udruga košarkaških trenera (1)

Košarkaški savez također ima zadaću da u svom djelokrugu:

- utvrđuje i ostvaruje politiku promicanja sporta na području Osječko-baranjske županije
- usklađuje aktivnost svojih članica
- skrbi o namjeni i korištenju sportskih objekata

⁹ <https://ksobz.hr/project/ksobz>

- sudjeluje u unapređenju stručnog rada i skrbi o osposobljavanju stručnih djelatnika
- sudjeluje u ostvarivanju programa i politike razvoja košarkaškog sporta na području Osječko-baranjske županije

3. KOŠARKAŠKI KLUBOVI I SAVEZI U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI

U Osječko-baranjskoj županiji djeluju sljedeći klubovi i savezi:

- Košarkaški klub <<MURSA>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k. Mursa	1975.godine		Ženski	A1

- Košarkaški klub <<OSIJEK 2006>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k. Osijek 2006.	1996.godine u Osijeku	Muški		A2

- Košarkaški klub <<VRIJEDNOSNICE OSIJEK>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k.Vrijednosnice Osijek	1980. godine u Dardi	Muški		A2

- Košarkaški klub <<BELIŠĆE>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k. Belišće	1974. u Belišću	Muški		A2 i B1

- Košarkaški klub <<VALPOVO>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k. Valpovo	2002.godine u Valpovu	Muški		B1

- Košarkaški klub <<NAŠICE>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k. Našice	1973.godine u Našicama	Muški		A2

- Košarkaški klub <<ĐAKOVO>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
------	---------	-------	--------	------

k.k. Đakovo	1974.godine u Đakovu	Muški		B1
-------------	----------------------	-------	--	----

- Košarkaški klub <<HRVATSKI SOKOL>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k.Hrvatski Sokol	1996.godine	Muški		A2

- Košarkaški klub <<AUGUST HARAMBAŠIĆ>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k.Donji Miholjac	1998.godine u Donjem Miholjcu	Muški		B2

- Košarkaški klub <<OLIMP>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k. Olimp	2006.godine	Muški		B2

- Košarkaški klub <<BELI MANASTIR>>

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k.Beli Manastir	2006.godine u Belom Manastiru	Muški		B2

- Škola košarke <<SEDAM>> Đakovo, natječe se mlađim dobnim skupinama

Klub	Osnovan	Muški	Ženski	Liga
k.k. "Sedam"	2003.godine u Đakovu	Muški		B2

- Udruga košarkaških trenera OBŽ – članica Udruge košarkaških trenera hrvatske

Organizacija	Osnovana	Broj članova	Članica HKS-a
Udruga košarkaških trenera OBŽ	1994.godine u Poreču	450	1998.godine

- Udruga košarkaških sudaca grada Osijeka – članica Udruge košarkaških sudaca hrvatske

Organizacija	Osnovana	Članovi
Udruga košarkaških sudaca grada Osijeka	2011.godine	Suci,opunomoćenici i pomoćni suci

- Košarkaški savez grada Osijeka – članica KSOBŽ-a i HKS-a

Cilj	Članica	Osnovan
usklađuje aktivnosti svojih članica	HKS-A I KSOBŽ-a	Osnovan u Osijeku

4. AFIRMACIJA HRVATSKE KOŠARKE – PROBLEMATIKA KVALITETE I KVANTITETE U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI

Nakon brojnih uspjeha na svjetskoj razini i zauvijek zapisanih vrhunskih rezultata u Jugoslaviji, Hrvatska košarka je nedugo nakon osamostaljenja doživjela osjetan pad. Zadnje veliko odličje Hrvatska je osvojila 1995.godine na Europskom prvenstvu u Ateni gdje je osvojila brončanu medalju.

Razlog padu dugujemo nedovoljno stručnom kadru, slabim materijalnim uvjetima i organizacijskim problemima. Košarka u Slavoniji i Baranji također je osjetila pad u gotovo svim segmentima igre, što je posljedica stagnacije košarke u Hrvatskoj u reprezentativnom pa i u klupskom smislu. Što se tiče promoviranja košarke medijskim putem, nedostatak medijske podrške je rezultirao nestankom košarke s televizijskih prijenosa.

Unatoč naporima stručnih ljudi unutar Hrvatskog košarkaškog saveza da se Hrvatska košarka vrati na novi put, košarka ipak nije doživjela tu razinu popularnosti kao prije 30 godina. Nije se pridavalo previše pažnje u rješavanju problematike u usmjeravanju, niti u odabiru stručnih ljudi koji bi podigli košarku "iz pepela".

Govoreći o materijalnim uvjetima rada, bilo je potrebno riješiti pitanja o izgradnji dvorana, organiziranju termina, financijama te o potrebnim rekvizitima.

Dvorane, kao primarni problem za rad u košarci, bile su nedostupne i bio ih je mali broj da bi se organizirali treninzi ili utakmice. Većina dvorana nije odgovarala terminima niti dimenzijama za održavanje treninga, posebno za mlađe dobne skupine jer su većinom bili večernji termini za treninge.

Termini su također predstavljali problem u organiziranju treninga i utakmica jer su u istim dvoranama bili organizirani treninzi u drugim sportovima, pa nije bilo jednostavno odrediti termin održavanja treninga i utakmice.

Financije, uz nedostatak dvorana, predstavljale su vrlo veliki problem i za nedostatak rekvizita. Nedostatak financija znači i manja proračunska izdvajanja kao i izostanak interesa sponzora koji su bitan faktor za košarkaške klubove.

Rekviziti također predstavljaju problem zbog nedostatka financija. Lopte, sportska oprema neadekvatna, pomoćni koševi za vježbanje s najmlađim skupinama, tehnička pomagala poput semafora i uređaja za prikazivanje napada 24 sekunde su glavni rekviziti bez kojih se održati utakmica ne može, a predstavljaju problem zbog manjka istih.

Stručni rad je vrlo bitna stavka u vođenju kluba. Vrlo je jasno da u Hrvatskoj, najviše u Osječko-baranjskoj županiji fali visoko kvalitetnih trenera, škola za školovanje budućih trenera. Nezainteresiranost za rad u sportskom klubu je također uzela maha, što se može vidjeti kroz profiliranje drugih sportskih momčadskih igara koje sve više zainteresiraju građane, npr. rukomet, nogomet i slično.

Nedostatak mladih igrača je također pokazatelj loših rezultata u košarci. Nedostatkom mladih i kvalitetnih igrača, smanjila se, odnosno izgubila kvaliteta košarke na ovim prostorima. Postoji puno faktora koji uzrokuju prestanak proizvodnje mladih igrača, kao što su nedostatak financija, dvorana, termina za trening, nestručnost trenera te nezainteresiranost za rad.

Organizacijski problemi u košarci u Osječko-Baranjskoj županiji predstavljaju najveće probleme iz kojih proizlaze svi ostali. Nedostatak motivacije, nezainteresiranost sportaša, gubitak statusa u medijima, manjak vrhunskih rezultata, sve je to utjecalo na pad popularnosti ovog sporta. Mladi sportaši odlaze u druge sportove i time osiguravaju visoke sportske rezultate u drugim sportovima. Kod usmjeravanja djece u sport, ključnu ulogu ima trener, koji mora biti visoko stručan i kvalitetan kod selekcioniranja djece. Problem je u tome što u Hrvatskoj nema visoko kvalitetnih i stručnih trenera pa samim time pada rezultat. Trebalo bi prepoznati talente djece od predškolskog uzrasta i usmjeravati ih određene sportske grane i raditi s njima do njihovog maksimuma, bazirati se na motoričke i funkcionalne sposobnosti te ih postepeno usavršavati. Također je problem prevelika usmjerenost prema seniorima, pa samim time djeca sportaši gube interes za treniranjem jer nema motiviranosti, volje. Motiv i volja su presudni, odnosno ključni elementi za ostvarivanje vrhunskih sportskih rezultata. Veliki broj djece sportaša kako odrasta, odlazi u druge sredine radi osobnog napretka. Unatrag dvadesetak godina, nestručnost trenera, nedostatak dvorana, financijski problemi

i dr., doveli su do prisiljenoga odlaska sportaša u druge gradove Hrvatske i Europe radi mogućnosti napredovanja i postizanja vrhunskih rezultata.

Što se tiče nedostatka sudaca i ostalih organa u košarci u Osječko-baranjskoj županiji, također povlači za sobom nezainteresiranost za rad u košarci u Osječko-baranjskoj županiji, pa samim time fali i veliki broj sudaca.

5. PRIJEDLOG UNAPRJEĐENJA KOŠARKE U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI

Prijedlozi unaprjeđenja košarke:

- Izgradnja većeg broja adekvatnih dvorana za košarku
- Više raditi na motivaciji
- Prilagoditi rad s mlađim dobnim skupinama, a ne samo sa seniorima
- Poboljšanje materijalnih uvjeta
- Bolja organizacija i edukacija u školstvu za trenere
- Omogućiti građanstvu bavljenje košarkom

Što se tiče izgradnji dvorana za održavanje utakmica i treninge, potrebno je definirati prostor, odnosno lokaciju za izgradnju dvorana. Dvorane moraju biti funkcionalne i dostupne širokom broju ljudi te opremljene najsuvremenijom opremom koje zahtijeva svaka moderna dvorana, kao što su suvremeni koševi i ploče, uređaji za mjerenje vremena i rezultata. Nužno je izgraditi što veći broj dvorana u Osječko-baranjskoj županiji, posebno za košarku zbog termina održavanja treninga i utakmica koji se često poklapaju s drugim terminima u drugim sportskim granama. Dobar je primjer izgradnja dvorana u inozemstvu, gdje škole obiluju dvorana i školskim igralištima koja su natkrivena u slučaju kiše i sl. i gdje svaka dvorana posjeduje najsuvremenije opreme i rekvizite za gotovo sve sportske igre.

Za svaki vrhunski rezultat, praćen napornim treninzima i odricanjima, jednu od najvažnijih uloga ima motivacija koja uvelike pomaže sportašu da ostvari svoje najbolje rezultate u svim sportskim igrama, pa tako i u košarci u kojoj je motivacija jedan od ključnih supstanci za postizanje vrhunskih sportskih rezultata. Motivirati sportaša nije uvijek lako, potrebno je veliko stručno znanje trenera kako bi se motivirao sportaš. Unatrag tridesetak godina u Osijeku i ostatku Slavonije su bili zapaženi vrlo dobri rezultati u svim rangovima natjecanja i u nacionalnim i državnim prvenstvima, kad se izrazito cijenila košarka što je pokazatelj dobre motiviranosti sportaša i želje za uspjehom, a što je uzrok stručnost trenera, odabira stručnog kadra i kvalitetnih i motiviranih igrača. Danas je

problem što mlađi uzrasti nemaju toliku volju niti želju ući u neku sportsku granu, posebno košarku jer se sve više odlučuju za druge sportske igre i u njima ostavljaju zapažene rezultate.

Važnost rada s mlađim dobnim skupinama je također jedan od osnovnih preduvjeta za postizanje visokih sportskih rezultata u budućnosti. Rad s mlađim dobnim skupinama zahtijeva veliku stručnost u poslu jer o kvaliteti trenera, o njegovom pristupu sportašu ovisi kakvi će biti rezultati. No nije samo kvaliteta trenera u pitanju, već i organiziranje košarkaških kampova, škola košarke, adekvatni uvjeti za rad s djecom. Financijska moć je, nažalost, ta koja je glavni razlog manjka mladih sportaša i odustajanja u Osječko-baranjskoj županiji. Kao odgovor, stvaraju se škole košarke koje će sustavno i kontinuiranim radom omogućavati djeci da se bave sportom koji vole te ih tako usavršavati i voditi ih u više rangove natjecanja, u seniorsku domenu.

Materijalna sredstva za rad u sportu, u košarci, od velike su važnosti za uspješno vođenje kluba, Košarkaškog saveza Osječko-baranjske županije i ostalih sportskih grana. U Hrvatskoj, posebno Osječko-baranjskoj županiji nedostaje sponzora koji bi financirali košarkaške klubove i reprezentaciju. Košarka u velikom dijelu ovisi o financiranju, kako od strane države, tako od strane sponzora. Opće poznata stvar je da se u Hrvatskoj ulaže u druge sportske igre, primjerice nogomet, dok ostali sportovi nezasluženo pate, poput košarke, kojoj se na sve načine pokušava vratiti stari "sjaj".

Odabir kvalitetnog trenera ovisi o količini struke koju posjeduje, ali pošto je Osječko-baranjska županija malo mjesto pa nema obrazovne ustanove za izobrazbu trenera, svim zainteresiranima bi trebalo omogućiti školovanje na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu. Trebalo bi se više zalagati za otvaranje obrazovne ustanove na području Osječko-baranjske županije tako da je mnogima koji su u blizini omogućeno obrazovanje da ne moraju putovati daleko, i samim time predavati tjelesnu i zdravstvenu kulturu i podučavati buduće košarkaške trenere po cijeloj Osječko-baranjskoj županiji. Vrlo je važno potaknuti građanstvo na bavljenje sportom, ne samo zbog fizičkog i psihičkog zdravlja, već i zbog osobnog zadovoljstva koje pruža. Košarka je sport za sve, za ljude bilo koje dobi i spola. Činjenica je da vrlo veliki broj ljudi nije tjelesno aktivan, odnosno da se ne bavi nikakvom tjelesnom aktivnošću što je vrlo porazan podatak. Ono zbog čega ljudi vole ovaj sport je njena atraktivnost, koja mami ljude da se bave košarkom i uživaju u njoj jer izaziva želju za nadmetanjem i sudjelovanjem u igri.

6. KOŠARKA KAO REKREACIJSKI SPORT

Osim u profesionalnom smislu, košarka može doprinijeti zdravlju i kao rekreacijski sport u

svrhu osobnog zadovoljstva, održavanja tjelesne kondicije i poboljšanja psiholoških i kognitivnih sposobnosti. Vrlo je važno razvijati socijalne vještine jer čovjek je po prirodi socijalan, a košarka utječe na raspoloženje u društvu i kroz emocije stvara dojam sreće. Košarka je jedan od najpopularnijih sportova, koji se sve više širi i pristupačan je ljudima svih generacija i spola. Od Amerike, gdje je i nastala, košarka se popularizirala kroz cijeli svijet unijevši u ljude natjecateljski duh pa su se tako počela održavati Svjetska i Europska prvenstva u košarci i kao najatraktivnije i najbitnije, košarka je postala olimpijskim sportom. Na području Hrvatske, košarka nije stekla neku popularnost, posebno na području Osječko-baranjske županije ponajviše zbog nedostatka materijalnih sredstava koji su prijeko potrebni za uopće bilo kakvu organizaciju košarkašku. Prvenstveno je potrebno izgraditi više sportskih (košarkaških) objekata, zatim organizirati ulične turnire (tri na tri), a za najmlađe rekreativce bilo bi poželjno uvesti elemente rukometa ili nekog drugog sporta u košarku te im dati što više slobode igre, odnosno organizirati ako je moguće trening/igru na otvorenom. Na neki način sve kreće od igre, od nekih osnovnih elemenata kretanja, od najmlađih do najstarijih dakako pazeći da svaki element prilagodimo u odnosu na dob pojedinca. Jednu od glavnih uloga vezano za organizaciju uličnog i klupskog košarkaškog turnira imaju i sponzori, koji financiraju klubove. Međutim, kako interes za košarku pada, tako i sponzori sve manje financiraju klubove, dresove i drugo. Košarka mora biti način življenja, tj. način na koji se odnosimo prema njoj. Nekada je košarka bila popularnija od nogometa, a danas je obrnuto što je posljedica brzine igre, stručnog kadra, stručnosti trenera, gubljenje termina rada te mali broj dvorana za treniranje, uz naravno, manjak sponzora koji najviše daju za klub. Mislim da se problem može riješiti, ali moramo krenuti od sebe prvo želimo li omogućiti mladima da nastave igrati košarku bilo u amaterskom ili u profesionalnom smislu. Ključno je poznavati osnove funkcioniranja klubova ili košarkaškog kampa. Još jedan vrlo zanimljiv pokušaj privlačenja mladih košarkaša rekreativaca je otvaranje košarkaškog kampa koji je vrlo dobar način promoviranja košarkaškog sporta, posebno u ljetno vrijeme kad se duž cijele Jadranske obale otvara mnoštvo zabavnih i sportskih sadržaja prilagođenih ljudima različitih mogućnosti i sposobnosti.

Slika 5 Ulična košarka 1¹⁰

Na slici 5 vidimo uličnu košarku. Ulična košarka poznata i pod tuđicom streetball je vrsta košarke koja se igra na vanjskim terenima ili grubo prevedeno na ulici. Veoma je slična košarci, a pravila su svedena na minimum. Ulična košarka je dio svakodnevice i razvija se paralelno s NBA košarkom. Čak postoje i neki igrači koji su s ulice dospjeli u NBA.

U Hrvatskoj je streetball još u povojima iako postoje mnoga natjecanja tijekom ljeta. Na prvim je svjetskim prvenstvima Hrvatska postigla velike uspjehe.¹¹

¹⁰ <https://reidrolls.com/personal/streetball/>

¹¹ https://hr.wikipedia.org/wiki/Uli%C4%8Dna_ko%C5%A1arka

slika 6 Ulična košarka 2 – sportske igre mladih¹²

Na slici 6 vidimo košarkaško nadmetanje na sportskim igrama mladih. Plazma Sportske igre mladih su najmasovnija sportska manifestacija u Europi koja pruža priliku djeci osnovnih i srednjih škola da potpuno besplatno od siječnja do kolovoza sudjeluju u vrhunsko organiziranim natjecanjima u 10 sportova (Coca - Cola Cup, mali nogomet, Kinder turnir u košarci, HEP turnir u rukometu, odbojka, Hrvatska pošta Cup u tenisu, stolni tenis, HPB odbojka na pijesku, šah, graničar i atletika).

Plazma Sportske igre mladih već 23 godine organiziraju sportska natjecanja za djecu od 6 do 18 godina u kojima je do sad sudjelovalo 1.700,000 sudionika.¹³

¹² <http://igremladih.hr/>

¹³ <https://www.igremladih.hr/bs/o-nama/o-sportskim-igrama-mladih>

Provedbu Programa javnih potreba u sportu Grada Zagreba, u dijelu koji se odnosi na poticanje sportske rekreacije, realizira Zagrebački savez sportske rekreacije „Sport za sve“. Savez okuplja 17 Društava sportske rekreacije s cijelog područja Grada Zagreba, zajedno realizira dvjestotinjak programa sporta za sve, na 50 gradskih lokacija i uključuje 7000 članova i preko 20 tisuća korisnika.

ZSSR „Sport za sve“ zauzima stav da je sportska rekreacija nužna suvremenom čovjeku, posebice u urbanim sredinama. Pokret „Sport za sve“ je primarna društvena kategorija u osmišljavanju stvaralačkog načina i stila života, očuvanju svekolikog zdravlja i primarne realizacije ljudske potrebe za kretanjem, fizičkom aktivnošću i igrom; te prema stupnju organiziranosti, bogatstvu aktivnosti i broju obuhvaćenog stanovništva, danas mjerimo kulturno-civilizacijski doseg nekog društva ili neke sredine.

ZSSR „Sport za sve“ se zalaže za povezivanje sustava zdravstva, mjesne samouprave te SPORTA ZA SVE i tjelesnog vježbanja u užem smislu, u životu Grada.¹⁴

Iz sadržaja ljetnog programa izdvajamo:

- Fitnes programi na otvorenom
- Fitnes programi u vodi
- Natjecanja u košarci, odbojci, malom nogometu, tenisu, stolnom tenisu, badmintonu
- Funkcionalni trening, Aerobni mix. treninzi
- Vježbe za postizanje i održavanje pravilnog držanja tijela
- Korektivna gimnastika, pilates
- Aerobic, zumba, dance fitnes
- Škola nordijskog hodanja i pješaćenja
- Škola boksa i kick boksa
- Vikendom na Medvednicu
- Zdravstvena mjerenja i savjetovište Sporta za sve¹⁵

¹⁴ <https://sportzasve-zagreb.hr/onama.php>

¹⁵ <https://sportzasve-zagreb.hr/vijest.php?id=106>

7. KOŠARKAŠKA PRAVILA

Od začetka košarke do danas, pravila su se kroz povijest mijenjala, a trenutno u svijetu postoji nekoliko skupina košarkaških pravila. Međunarodna pravila utemeljila je Federation International de Basketball (FIBA). U Sjedinjenim Američkim Državama igra se po pravilima Nacionalne košarkaške udruge (NBA). Studentski dio populacije igra prema pravilima Nacionalne studentske atletske udruge (NCAA). Srednje škole također imaju posebna pravila. Za djecu vrijeme pravila nižih koševa, manjih lopti, manjih igrališta.

Dimenzije terena i oznake:

- Dužina - 28 metara
- Širina - 15 metara
- Linija slobodnog bacanja - 4.5 metara od ploče koša
- Linija za 3 poena – 7.25 metara od sredine koša
- Tri kruga na terenu – krug slobodnog bacanja na svakom kraju i centralni krug
- Granične linije – bočna crta, čeon crta ispod koša i čeon crta iza koša
- Reket – područje koje tvore linija slobodnog bacanja, čelne crte ispod koša i bočne crte reketa

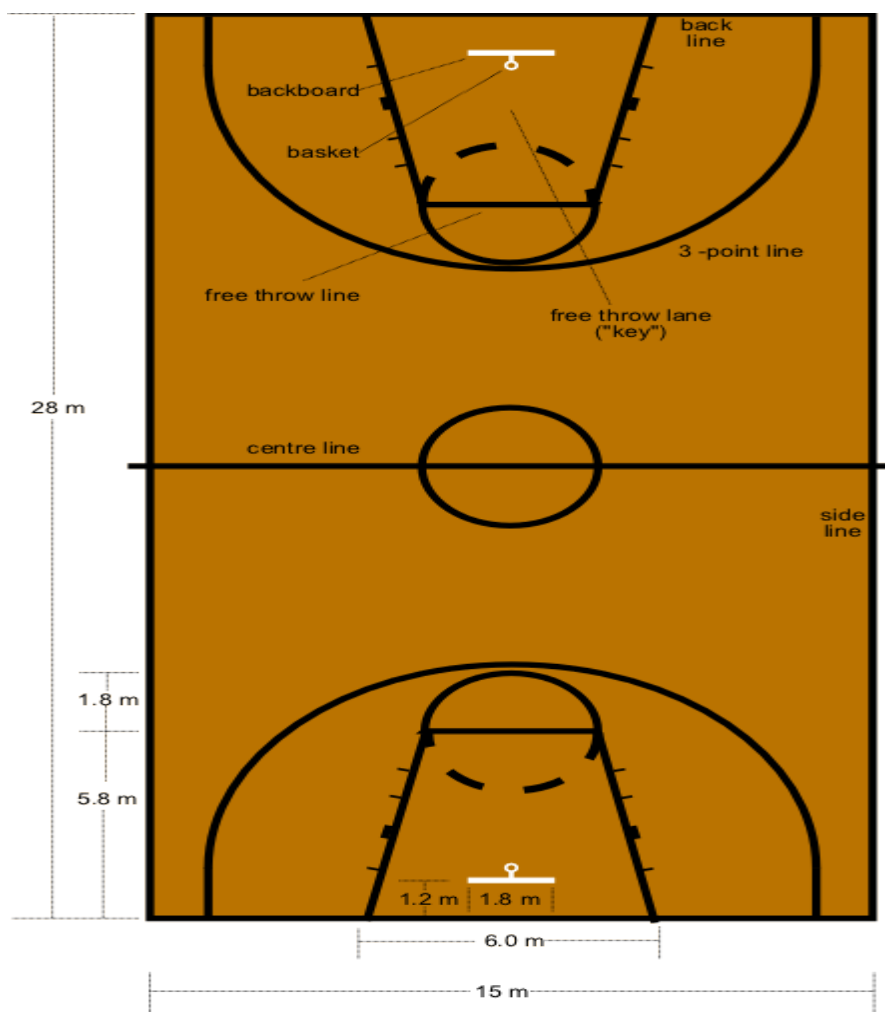
Kvalitetna oprema igrača je vrlo bitna za sprječavanje ozljeda uslijed naglih pokreta tijekom utakmice. Poželjno je da košarkaška obuća bude visoka u gležnju radi naglih i brzih pokreta (nagle promjene smjera kretanja, skokovi u obrani/napadu). Kratke hlačice i majice kratkih rukava i bez rukava su poželjne jer olakšavaju igranje, štitnici za laktove i koljena te naočale za igranje nisu potrebni ali mogu se koristiti svakako.

Košarkaška lopta, koš i ploča:

- Košarkaške lopte su okrugle, u narančastoj boji, promjera 75 cm za muškarce, 72.5 za žene
- Ploča je pravokutnog oblika, dimenzija 1.8 metara dužine i 1.05 metara širine s manjim pravokutnikom u centru ploče dimenzija 60 cm dužine i 45 cm širine
- Obruč je promjera 45 cm na visini 305 cm od poda

Poentiranje:

- 3 poena – van linije za tri poena - 'trica'
- 2 poena – unutar linije za tri poena
- 1 bod iznosi slobodno bacanje

slika 7 Košarkaški teren i dimenzije ¹⁶

Dužina igre:

- 4 četvrtine po 12 minuta
- 2 puta 20 minuta
- 4 četvrtine po 8 minuta

¹⁶ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Košarka>

Osobne pogreške:

dosuđuju se u svrhu da se momčadi ne dozvoli da ostvari prednost putem grubog faula.

Osobne pogreške nose određene kazne. Kada napravite pet osobnih pogrešaka, slijedi diskvalifikacija iz igre. Kada se faulira protivnik tijekom šutiranja, protivnik ima pravo na dva slobodna bacanja, a kada se faulira u drugim situacijama, dodjeljuje se lopta sa strane. Kada momčad napravi više od određene količine faula u četvrtini ili poluvremenu, protivnička momčad dobiva bonus slobodnih bacanja radi faula koji se nisu dogodili za vrijeme šutiranja.

Držanje, guranje, napadanje, skretanje, spoticanje ili ometanje prolaska – pružanje tijela ili dijela tijela u poziciju van normalnog položaja.

Korištenje ruke na protivniku – koristeći ruke na bilo koji način koji onemogućava slobodno kretanje protivnika ili zaustavlja ili sprječava početak kretanja.

Pružanje ruke radi ometanja protivnika – pružajući ruku u cijelosti ili djelomično, drugačije nego vertikalno, tako da je sloboda kretanja protivnika ometena prilikom dodira s vašom rukom.

Ilegalni blok – kada se postavi napadački blok, a još se kreće dok obrambeni igrač ostvari kontakt

Prekršaji:

- Prekršaji pri rukovanju loptom:

Van granica – lopta odlazi van terena.

Preko i nazad – vraćanje lopte u stražnje polje nakon što je bila u prednjem polju a obrana ju nije dirala.

Koraci – kada igrač napravi više od jednog koraka prije početka driblinga, ili napravi dva ili više koraka prije dodavanja ili šuta.

Dupli dribling – nastavak driblinga nakon prestanka driblinga ili driblanje s obje ruke istovremeno.

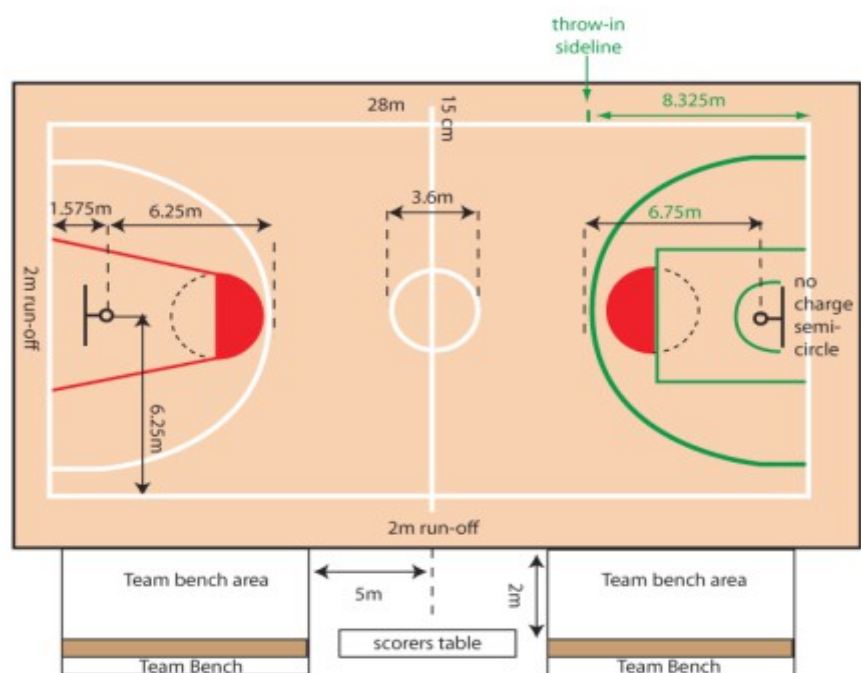
Nasrtanje – natrčavanje na ili guranje statičnog igrača obrane.

- Vremenski prekršaji

5 sekundi do ubacivanja lopte natrag u teren – neuspjeh da se uhvati lopta unutar 5 sekundi od ubačenog koša ili trena kada sudac dosudi igraču vraćanje lopte natrag u teren.

8 sekundi u stražnjem dijelu terena – kada igraču treba 8 sekundi da loptu prebaci preko polovice terena.

3 sekunde u reketu – kada se igrač zadrži u području slobodnog bacanja 3 ili više sekundi bez toga da član njegove momčadi šutira.

slika 8 Košarkaški teren I dimenzije 2¹⁷

8. KOŠARKA ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Košarka za osobe s invaliditetom je na zadnjim Olimpijskim igrama u Brazilu bila jedan od najgledanijih sportova. Vrlo je atraktivna, ali je i jako zahtjevan sport. Treninzi su naporni i nakon njih ostaju veliki žuljevi pa veliki broj invalida vrlo brzo odustane od tog sporta. Ipak, dobrobiti tog sporta su ogromne. I fizičke i psihičke, a pogotovo za invalide jer sport spašava od samoće. Osobe s invaliditetom se lakše integriraju u društvo i imaju cilj u životu. Sport je vrlo sličan redovnoj košarci.

Veliki problem ovog sporta je cijena kolica. Nova koštaju između 15.000,00 i 60.000,00 kuna. Ona jeftinija se jako lako potrgaju pa nisu isplativa. Klubovi ih mogu nabaviti jedino uz pomoć sponzora ili nekog sportskog saveza.

¹⁷ <https://www.kazovision.com/sports/rules/basketball/?lang=eng>

Slika 9 Logo IWBF-a¹⁸

Ovaj sport se počeo igrati u Hrvatskoj od sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Liga se počinje igrati od 2005. godine. HSKUK je osnovan 2007. godine. Trenutno postoji osam klubova u ligi i oni, osim što igraju u Hrvatskoj ligi, igraju u Kupu Hrvatske, u tri lige u Europi i u Međunarodnoj ligi (NLB) gdje se natječu klubovi iz Hrvatske, Slovenije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Austrije i Italije.

Kup Hrvatske se često igra u gradovima koji nemaju svoj klub u nadi da će utakmice animirati invalide i potaknuti ih na osnivanje kluba.

¹⁸ <https://iwbf.org/>

Slika 10 Košarka u invalidskim kolicima I¹⁹

U Slavoniji klub košarke u kolicima još nije osnovan, a u toj županiji ima puno invalidnih osoba domovinskog rata tako da bi bilo vrlo poželjno da se KKI klub osnuje.

19 https://www.flickr.com/photos/ben_smith_uk/7913677308/

Slika 11 Košarka u invalidskim kolicima 2²⁰

Sport je važan za sve, a osobito za osobe s invaliditetom jer je prijeko potreban za održavanje psihofizičkog stanja, jer kako znamo već, osobe s invaliditetom su slabijeg fizičkog stanja od osoba koje nemaju invaliditet. Uključivanjem u sport osoba aktivno preuzima život u svoje ruke, postaje odgovorna prema sebi i lakše savladava životne prepreke. Sport rješava probleme samoće, druženja i jača samopoštovanje i samopouzdanje te vraća vjeru u sebe te svoje vještine i sposobnosti.

Košarkaški sport je otvoren, prihvaćamo velik broj osoba s invaliditetom jer praktički svi mogu igrati i time želimo potaknuti na uključivanje u sport kao primarni cilj. Također nam je od velike važnosti da upoznamo i osvijestimo što veći dio javnosti o problematici koju osobe s invaliditetom žive.

20 <http://hskuk.hr/o-nama/>

Slika 12 Sportska invalidska kolica za košarku²¹

U Hrvatskoj se tek dva posto osoba s invaliditetom bavi nekom vrstom sporta, u svrhu rekreacije ili profesionalno (što je vrlo mal postotak). Organizatori posebno pozivaju osobe s invaliditetom da se pridruže događanju i uključe u neki od klubova kako bi si povećali kvalitetu života.

Košarka u invalidskim kolicima uključena je u program Paraolimpijskih igara. Svjetsko prvenstvo u košarci u invalidskim kolicima igra se dvije godine nakon svake Paraolimpijske igre. Najveće natjecanje u košarci na invalidskim kolicima dolazi iz Kanade, Australije, Sjedinjenih Država, Velike Britanije, Nizozemske i Japana.

²¹ <http://hskuk.hr/>

Slika 13 Ženski košarkaški tim²²

Zabluda je da košarkaši u invalidskim kolicima stolicu koriste za svakodnevnu pokretljivost. U stvari, mnogi sportaši košarkaša u invalidskim kolicima nakon utakmice ustaju sa stolca i šetaju okolo. Te osobe možda neće imati vidljivu invalidnost, ali medicinski stručnjak smatra da imaju trajni invaliditet koji ih onemogućuje da igraju natjecateljsku košarku. Na primjer, osoba koja se podvrgla rekonstruktivnoj operaciji koljena spada u ovu kategoriju.

9. ZAKLJUČAK

²² <https://australia.basketball/blog/2014/06/25/gliders-face-canada-iwbf-world-cships-quarter-finals/>

Košarka je doživjela apsolutni krah na razini države, pa tako i Osječko-baranjske županije, jer je kriza uzela maha i prekinula dugogodišnje uspješno djelovanje klubova i reprezentacije na visokom nivou. Osjetila se potreba za urgiranjem da se košarkaški sport vrati na stare staze, no potraga nije dala nekakav rezultat. Ključni su problemi materijalna sredstva, financiranje u sportu, manjak dvorana za treniranje i održavanje utakmica, nedostatak rekvizita. Puno se više pažnje pridodaje seniorima, pa tako se zapušta rad s mlađim sportašima. Nažalost, politika klubova u Hrvatskoj je takva da se ne gleda dugoročno u unaprjeđenje i poboljšanje strukture i organizacije u klubovima i reprezentaciji. Naši vrhunski selekcionirani sportaši čim prijeđu u seniore, mahom odlaze u razvijenije zemlje kako bi napredovali.

Jasan je pokazatelj da vodeću ulogu u sportu u Hrvatskoj ima nogomet u koji se najviše ulaže i koji je iznad svih sportova u svim pogledima. Činjenica je da se nogomet najviše i prati i to je jedan vrlo žalostan podatak da se sve vrti oko samo jedne stvari, jednog sporta, dok se u ostale ne ulaže gotovo ništa ili premalo da opstanu. U Hrvatskoj djeluje vrlo mali broj školovanih trenera, što zbog manjeg broja obrazovnih ustanova, što zbog većih financijskih primanja u inozemstvu. Stručnost u radu u poslu trenera je također jako bitna za uspjeh kluba, što zbog kvalitetnog trenera, što zbog stručnog kadra, sportskih liječnika za sanaciju ozljeda i ostalih pomoćnih suradnika.

Postoje brojni načini da se vrati zainteresiranost građana za košarku:

- izgradnja velikog broja košarkaških igrališta (polivalentnih) na otvorenom i zatvorenom
- izgraditi više stručnih ustanova za školovanje trenera
- ulaganje u cjelovitu strukturu organizacije košarkaškog sporta na najvišoj razini
- omogućiti svima bavljenje košarkom bez obzira na dob i spol
- raditi na motivaciji sportaša/rekreativca
- organiziranje košarkaških "vikend" turnira (streetball) koji bi privukli masu ljudi

Realiziranjem gore navedenih načina bi košarka u Hrvatskoj, pa tako i u cijeloj Osječko-baranjskoj županiji bila popularnija i masovnija, te pristupačnija širokom broju ljudi i gotovo je sigurno da bi selekcioniranje sportaša dalo rezultata na najvišim rangovima natjecanja.

10. POPIS LITERATURE

1. D. Kerže (2019.) POVIJEST KOŠARKE U OSIJEKU, Glas Slavonije d.d., Osijek gradska tiskara Osijek, Osijek 2019
2. Hrvatski košarkaški savez, udruga hrvatskih košarkaških sudaca (2010) SLUŽBENA PRAVILA KOŠARKAŠKE IGRE, Sutton tisak, Split
3. Wissel H. (2008.) KOŠARKA koraci do uspjeha, Zagreb: Gopal
4. Matković B. i suradnici (2010.) ANTROPOLOŠKA ANALIZA KOŠARKAŠKE IGRE, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Nakladnička kuća "Tonimir" d.o.o., Zagreb 2010.

11. POPIS SLIKA

